

Дерев'янко Б.В., Писана К.А. Питання ділової репутації кінцевого бенефіціарного власника. *Адміністративне право і процес: історія, сучасність, перспективи розвитку*: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 24 березня 2017 року). Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут МВС України, 2017. С. 143–147.

ПИТАННЯ ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ КІНЦЕВОГО БЕНЕФІЦІАРНОГО ВЛАСНИКА

*Писана К.А., магістрант Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету;*

*Дерев'янко Б.В., професор кафедри адміністративного, господарського права
та фінансово-економічної безпеки Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету, д.ю.н., професор*

Відповідно до даних Державного комітету фінансового моніторингу України за 2015 року саме банківська сфера завдяки різноманітності фінансових послуг та інструментів, клієнтської бази й акумуляції залучених коштів є привабливим об'єктом для застосування шахрайських схем. У більшості випадків злочинна діяльність при проведенні розрахункових, депозитних та кредитних операцій здійснюється за участю або за згодою власників істотної частки, керівників, співробітників банку та осіб, які є фактичними володільцями банківської установи. На практиці трапляються такі ситуації, коли фактичний володільець несе покарання відповідно до Кримінального кодексу України, але це не є перешкодою для подальшого здійснення діяльності ним у банківській сфері. З метою попередження вчинення правопорушень значення має питання ділової репутації фактичних володільців майна суб'єкта господарювання, які мають вирішальний вплив на її діяльність і розвиток. Врахування ділової репутації для таких осіб є гарантією та існування і розвитку банківської установи в рамках правового поля і попередженням для вчинення адміністративних правопорушень і злочинів.

Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність», ділова репутація – відомості, зібрані НБУ про відповідність діяльності юридичної або фізичної особи, у тому числі керівників юридичної особи та власників істотної участі у такій юридичній особі, вимогам закону, діловій практиці та професійній етиці, а також відомості про порядність, професійні та управлінські здібності

Деревянко Б.В., Писана К.А. Питання ділової репутації кінцевого бенефіціарного власника. *Адміністративне право і процес: історія, сучасність, перспективи розвитку*: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 24 березня 2017 року). Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут МВС України, 2017. С. 143–147.

фізичної особи [1]. Дещо схожі визначення ділової репутації даються постановою Пленуму Верховного Суду України № 1 від 27.02.2009 року «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи» [2], Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (бездоганна ділова репутація) [3]. Звичайно, ділова репутація керівників банку не може прямо впливати на фінансові ризики, проте бездоганна ділова репутація є дієвим інструментом мінімізації деяких ризиків нефінансового характеру та покликана мінімізувати юридичний та репутаційний ризики банку [4].

Професор А. Стародубцев зазначає, що ділова репутація фізичної особи складається з певних елементів, що характеризують її професійні та морально-етичні якості, визначають рівень її освіти та досягнення в певній сфері. У законодавстві не вказано цих елементів, неможливо навести і їх вичерпний перелік, але можна зазначити про основні чинники, які формують ділову репутацію фізичної особи: освіта; досвід роботи; наявність універсальних та унікальних здібностей; високі комунікативні якості; наявність державних нагород, премій і різних заохочень; відсутність дисциплінарних стягнень; відсутність грубих порушень законодавства; участь у професійних спілках, об'єднаннях тощо; відсутність чи невелика кількість спеціалістів того ж рівня; наявність рекомендацій; думка трудового колективу, керівника [5].

Отже, виходячи з аналізу даних понять можна зробити висновок, що ділова репутація складається з:

- відомостей про відповідність діяльності юридичної або фізичної особи, у тому числі керівників юридичної особи та власників істотної участі у такій юридичній особі, вимогам закону, діловій практиці та професійній етиці;
- відомостей про порядність, професійні та управлінські здібності фізичної особи;

Деревянко Б.В., Писана К.А. Питання ділової репутації кінцевого бенефіціарного власника. *Адміністративне право і процес: історія, сучасність, перспективи розвитку*: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 24 березня 2017 року). Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут МВС України, 2017. С. 143–147.

- інформації про відсутність судимості, яка не знята або не погашена в установленому законом порядку.

Як бачимо, законодавство України у банківській сфері регулює питання правового статусу та ділової репутації власників істотної участі, керівників, співробітників банку, але залишає без уваги питання врахування ділової репутації фактичного володільця майна підприємства, а саме кінцевого бенефіціарного власника.

Голова правління, ділова репутація якого враховується діючим законодавством України, не буде визначена як бездоганна і буде перешкодою для здійснення ним подальшої діяльності у банківській сфері. А що стосується особи, під керівництвом якої чи за згодою якої фактично і здійснювалися правопорушення, тобто кінцевого бенефіціарного власника, то його ділова репутація залишається такою, що не буде перешкоджати у подальшому купити або заснувати банківську установу знову.

З цього приводу вважаємо доцільним доповнити п.7 Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів нормою, яка б враховувала ділову репутацію не тільки вищеперерахованих осіб, а й наявністю бездоганної ділової репутації кінцевого бенефіціарного власника банківської установи, який має вирішальний вплив на діяльність даної юридичної особи, хоча може фактично не займати певних керівних посад.

У даному випадку виникає питання потреби механізму перевірки бездоганної ділової репутації даної особи. Пропонуємо створити електронний реєстр, функцію адміністрування якого вважаємо за необхідне покласти на Національний банк України. В даному реєстрі в результаті ознайомлення з діловою практикою та професійною етикою особи, а також відомостей про її порядність, професійні та управлінські здібності і виявлення невідповідностей вносити осіб, які не відповідають зазначеним критеріям. Зокрема враховувати те, якщо особа притягалася до відповідальності за порушення закону у банківській сфері. Також вважаємо за необхідне вказати, що внесення особи у даний електронний ресурс буде

Деревянко Б.В., Писана К.А. Питання ділової репутації кінцевого бенефіціарного власника. *Адміністративне право і процес: історія, сучасність, перспективи розвитку*: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 24 березня 2017 року). Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут МВС України, 2017. С. 143–147.

перешкодою для її подальшого здійснення діяльності у банківській сфері, зокрема для створення нової банківської установи та для її купівлі. Впровадження електронного реєстру таких осіб не тільки б значно полегшило процес перевірки відповідності ділової репутації, та й слугувало б значним важелем впливу, оскільки впровадження даного електронного ресурсу даних також може слугувати в якості адміністративного попередження для правопорушників.

Висновки. Оскільки понесення правопорушником відповідальності не є перешкодою для здійснення у подальшому діяльності у банківській сфері, було проаналізовано питання про врахування його ділової репутації. Розглянуто різні підходи до визначення поняття ділової репутації відповідно до діючого законодавства та зроблено висновок, що ділова репутація складається з: відомостей про відповідність діяльності юридичної або фізичної особи, у тому числі керівників юридичної особи та власників істотної участі у такій юридичній особі, вимогам закону, діловій практиці та професійній етиці; відомостей про порядність, професійні та управлінські здібності фізичної особи; інформації про відсутність судимості, яка не знята або не погашена в установленому законом порядку.

Оскільки бездоганна ділова репутація покликана мінімізувати юридичний та репутаційний ризики банку, запропоновано доповнити зміст п.7 Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів врахуванням бездоганної ділової репутації кінцевого бенефіціарного власника банківської установи, який є її засновником та має вирішальний вплив на діяльність даної юридичної особи.

Задля полегшення та прискорення процесу перевірки відповідності ділової репутації висловлено думку про впровадження в дію електронного ресурсу, функцію адміністрування якого покласти на Національний Банк України, у який би вносилися особи, які не відповідають зазначеним критеріям для визначення бездоганної ділової репутації з врахуванням наявності притягнення до відповідальності за правопорушення банківського законодавства даної особи. Впровадження такого електронного ресурсу таких осіб також може слугувати

Дервянко Б.В., Писана К.А. Питання ділової репутації кінцевого бенефіціарного власника. *Адміністративне право і процес: історія, сучасність, перспективи розвитку*: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 24 березня 2017 року). Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут МВС України, 2017. С. 143–147.

значним важелем впливу у якості адміністративного попередження порушнику банківського законодавства. Наявність особи у даному електронному ресурсі є перешкодою для її подальшого здійснення діяльності у банківській сфері, зокрема для її купівлі або заснування банку.

Література

1. Про банки і банківську діяльність. Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
2. Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи а також ділової репутації фізичної та юридичної особи. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 1 від 27.02.2009. [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_001700-09.
3. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1702-18>.
4. Кищик С. О. Бездоганна ділова репутація керівників банку як інструмент мінімізації банківських ризиків. Молодіжний науковий вісник Української академії банківської справи. Серія : юридичні науки, 2012. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.bulletin.uabs.edu.ua/store/jur/2012/78314ae24aa92b13d3b548cdc9f437a8.pdf>.
5. Стародубцев А. Теоретико-правові засади визначення терміну «ділова репутація». Науковий часопис Національної академії прокуратури України 2'2015. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/6-2015/starodubcev.pdf>.